

بازتاب نهضت جنگل در هنر و ادبیات

روزهای ۱۶ و ۱۷ مهر ماه امسال (۱۳۸۱) همایش بازنشاسی نهضت جنگل در همه ابعاد آن با همت و کوشش شورای اسلامی شهر رشت با حضور عده‌ای از علاقه‌مندان سراسر کشور در شهر رشت برگزار شد. نزدیک به ۷۰ مقاله پژوهشی در این همایش ارائه شد که در این میان حدود ۱۵ مقاله به صورت خطابه بود. همزمان با برگزاری این همایش چهار جلد کتاب به مناسبت موضوع همایش در زمینه‌های تاریخی و ادبیات در رشت منتشر شده بود، که اثر حاضر یکی از آن چهار کتاب است. کتاب، مفید و قابل تجزیه و تحلیل و بررسی است. نویسنده و پژوهشگر کتاب، موضوع و مندرجات آن را در پنج فصل تبویب کرده است.

فصل اول: مؤلف به اوضاع عمومی منطقه گیلان و نیز کشور ایران در آن عصر اشارات خوبی داشته و به مسائل فرهنگی هم توجه نموده است.

فصل دوم: این قسمت را به بازتاب نهضت جنگل در ادبیات داستانی و هنرهای نمایشی و تجسمی اختصاص داده، به رمانها و داستانهایی که در این سالها نوشته شده، و همچنین نمایشنامه‌هایی که با پیش زمینه‌های قیام جنگل بر روی صحنه رفته سخن به میان آورده و با ذکر شواهد و مثال اشارات خوبی به این مقوله داشته،

هر موضوعی را در قالب گفتاری گنجانده است.

فصل سوم: حدود ۵۰ صفحه از کتاب به مقوله بازتاب نهضت جنگل در شعر فارسی می‌پردازد. ابتدا به روزنامه جنگل که در سال ۱۲۹۶ شمسی منتشر می‌شد نظر انداخته، و سپس اشعاری که شعرای معروف آن دوران مانند: نسیم شمال، اسماعیل دهقان، کاظم محزون و حسام‌الاسلام دانش و دیگران سروده و در آن روزنامه به چاپ رسیده بود، با ذکر نمونه اشعار هریک سخن را بسط داده و نمونه‌های خوبی از آثارشان را ذکر کرده است. در گفتار بعدی از همین فصل با عنوان نهضت در شعر شاعران به اشعار بعضی شخصیتها پرداخته و اشعار آنان را تجزیه و تحلیل کرده است. افرادی مانند ابوالقاسم لاهوتی، ملک الشعرا بهار، خسرو گل‌سرخ، سرهنگ شهنازی، بهمن صالحی، تیمور گورگین، جعفر کسمائی و دیگران. نمونه‌ای از شعرهای هر کدام را ذکر کرده و به بررسی هریک پرداخته است.

فصل چهارم: بازتاب نهضت جنگل در شعر گیلکی نام دارد که محور نوشته مؤلف به روزنامه جنگل و شعر گیلکی اختصاص یافته است. مؤلف در این قسمت ضمن اشاره به اشعار و سروده‌های متعدد، معانی و برگردان هریک را به خوبی توصیف می‌کند.

- بازتاب نهضت جنگل در هنر و ادبیات
- محمدرسول دریاگشت
- هوشنگ عباسی
- انتشارات حرف نو، چاپ اول، ۱۳۸۱

چاپ شده در این گفتار به دو صورت محلی و آوانویسی به لاتین ذکر شده که از قسمتهای لذت بخش و قابل توجه این مجموعه است.

فصل پنجم: مؤلف سپس به بازتاب نهضت جنگل در موسیقی و ترانه‌های فولکلوریک پرداخته، به تصانیف و سروده‌هایی که در طی ۵۰ سال پیشین به مناسبت نهضت جنگل و میرزا کوچک خان جنگلی، قانده آن، سروده شده، اشارات خوبی می‌کند. این سروده‌ها را مؤلف به خوبی ترجمه نموده و هیچ موضوعی را فرونگذاشته است. نهضت جنگل در ترانه‌های فولکلوریک گیلکی هم مدنظر مؤلف بوده، به این موضوع هم به خوبی پرداخته است.

مؤلف در پایان هر فصل توضیحات لازم و مفیدی رانوشته و به خوانندگان علاقه‌مند ارائه داده است. فهرست ۲۵ مورد منابع و مأخذ مورد استفاده در پایان آمده است. نمایه کسان و جایها و کتابها و مجلات هم در انتها به چاپ رسیده است. این اثر دلپسند در قالب ۲۴۰ صفحه در قطع رقعی (همراه با غلطهای چاپی فراوان) به خوانندگان ارائه شده، و از کارهای نیک و سودمندی است که از بعضی جهات این سروده‌ها و آثار ادبی و هنری از پراکندگی نجات یافته است.

اشاره‌های مؤلف به اشعار گیلکی شعرای معروف مانند: میرزا حسین کسمایی، محمدعلی افراشته، محمدبُشری، زیباکناری، کریم یمنی، و دیگران و تحلیل و ترجمه هر یک حقیقتاً قابل توجه و کار پژوهشگرانه سودمندی است. مؤلف در گفتار بعدی از همین فصل به شعرای که با گویش تالشی در این مقوله سروده‌هایی دارند نظر انداخته، نام و آثار شاعران این منطقه را هم ذکر کرده است. اشعار